

III FAUNA

Fauna Pomorza Zachodniego w porównaniu z innymi rejonami Polski, na których działają od lat silne ośrodki naukowe została słabo poznana. Niewiele jest prac o występowaniu i rozmieszczeniu bezkręgowców, a spośród kręgowców jedynie ornitofauna jest stosunkowo dobrze opisana.

Przeprowadzone lustracje terenowe i analiza literatury przedmiotu pozwoliła wytypować najcenniejsze pod względem faunistycznym obszary i określić ich walory. Największy nacisk położono na środowiska wodne i wodno-błotne, albowiem zgodnie z obecnym stanem wiedzy, tego typu tereny są z jednej strony najciekawsze przyrodniczo i cechują się największą różnorodnością gatunkową, a z drugiej strony bardzo szybko ulegają degradacji i zanikaniu na skutek gospodarczej działalności człowieka.

W Polsce prawną ochroną gatunkową objętych jest 471 gatunków zwierząt, z czego najwięcej gatunków chroni się spośród ptaków, aż 319, a następnie spośród owadów (72 gatunki). Poza tym wiele gatunków zwierząt łownych (ssaków, ptaków i ryb) podlega ochronie okresowej. Należy jednak zaznaczyć, że lista zwierząt chronionych znacznie się wydłużyła na skutek zmian wprowadzonych stosownym rozporządzeniem w styczniu 1995 roku. Ochroną gatunkową objęto wówczas między innymi ślimaka winniczka, który to gatunek uważano do tej pory za bardzo pospolity i nie zagrożony w swoim istnieniu na terenie kraju.

1. Dotychczasowy stan wiedzy o faunie gminy Siemysł

W zakresie fauny bezkręowej brak jest w zasadzie informacji z obszaru gminy Siemysł. Nieliczne dane mogą pochodzić z atlasów rozmieszczenia mięczaków wodnych i motyli, ale są to dane bardzo ogólnikowe i w większości wypadków nie dają pewności czy dotyczą opracowywanego obszaru.

Analiza literatury teriologicznej (CABOŃ-RACZYŃSKA 1983; PUCEK I RACZYŃSKI [red.] 1983; PUCEK [red.] 1984; BRZEZIŃSKI et al. 1996; DZIĘGIELEWSKA, LANGE 1999) nie dała informacji na temat występowania ssaków na tym terenie. Literatura ornitologiczna z badanego regionu Pomorza Zachodniego jest bardzo obszerna i fragmentarycznie obejmuje niektóre zakątki województwa. Jednak dane historyczne wymagają obszernych studiów. Większość ptaków upolowanych przed wojną w rejonie Pomorza Zachodniego trafiło do Muzeum Przyrodniczego im. V. Humboldta w Berlinie i Muzeum Narodowego w Szczecinie.

W XIX wieku prowadzono popularne obserwacje amatorskie notując najciekawsze spostrzeżenia. Ich weryfikację i najważniejsze obserwacje przeprowadził TOMIAŁOJC (1990), ale mimo skrupulatności autora nie odnaleziono śladów o ornitofaunie Siemyśla i okolic. Większość danych historycznych nawiązuje do aktualnej problematyki badawczej ptaków głównie na Pobrzeżu Pomorza Środkowego (GÓRSKI, NOSKIEWICZ 1977).

Mimo bogactwa literatury z okolicznych obszarów, brak jednak danych z rejonów gminy. Zgromadzono również dane dotyczące zimowania ptaków na zbiornikach wodnych, jednak nie obejmują one nawet największych akwenów jak Jezioro Kamienica. W najnowszych opracowaniach z lat 90 nie wytypowano i nie uznano ptaków, które można traktować jako wymarłe. W przypadku herpetofauny i brachiofauny również nie odnaleziono danych historycznych z terenu gminy Siemyśl. Na podstawie najnowszych opracowań fizjograficznych można jedynie przypuszczać, że występowanie kumaka nizinnego w granicach gminy Siemyśl jest potencjalnie niemożliwe. Wiadomo, że gatunek ten nie został stwierdzony w sąsiednich gminach jak: Gościno, Kołobrzeg i Karlino. W przypadku ryb nie odnaleziono jakichkolwiek opracowań.

2. Wyniki inwentaryzacji wybranych grup fauny na terenie gminy Siemyśl

W trakcie trwania inwentaryzacji szczegółowej analizie poddano stanowiska występowania ginących i zagrożonych wyginięciem zwierząt ujętych w:

- Europejskiej czerwonej liście zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem w skali światowej (pod red. Wajdy i Żurka 1995),
- Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (pod red. Głowacińskiego 1992),
- Stan fauny kręgowców i wybranych bezkręgowców Polski – wykaz gatunków i ich występowanie, zagrożenie i status ochronny (pod red. Głowacińskiego 1980),
- Czerwonej księdze zwierząt kręgowych Pomorza Szczecińskiego (pod red. Zyski 1996),
- Dyrektywie Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory,
- Dyrektywie Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie gatunkowej ochrony dzikich ptaków,
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 26 września 2001 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt.

W ANEKSIE podano wykaz gatunków zwierząt stwierdzonych na terenie gminy w trakcie

inwentaryzacji przyrodniczej gminy oraz wykazanych przez innych autorów.

2.1. Ogólna charakterystyka fauny

Niska lesistość, dominacja wielkoobszarowych użytków rolnych, brak terenów mokradłowych, występowanie nielicznych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych wpływa na monotypizację składu faunistycznego w gminie Siemyśl. Fauna jest dość uboga i charakteryzuje się dość niską bioróżnorodnością siedlisk.

Niewielkie obszary mokradłowe są mocno zdegradowane poprzez odwadnianie, dlatego skład gatunkowy fauny (głównie ptaków i płazów) większości terenów wodno-błotnych jest znacznie bardziej ubogi niż na innych sąsiadujących z gminą terenach. Niska jeziorność gminy oraz wysoka degradacja (zanieczyszczenie wody drobnych cieków wodnych i zbiorników wiejskich) potęguje wyniki obserwacji stanu fauny na tym obszarze. Powyższe czynniki kształtują skład i rozmieszczenie poszczególnych grup zwierząt.

2.2. Bezkręgowce

Fauna bezkręgowca gminy Siemyśl jest zróżnicowana i bogata gatunkowo. Oznaczono 103 taksony zwierząt bezkręgowych. Większość z nich zaliczyć można do pospolitych na otaczającym terenie i obszarze województwa zachodniopomorskiego. Wykazano 16 gatunków prawnie chronionych, 12 gatunków z czerwonych list oraz 1 gatunek z listy Dyrektywy Siedliskowej.

Mimo obecności cieków wodnych, dominuje ciepłolubna fauna związana z łąkami oraz polami uprawnymi i nieużytkami. Reprezentowana jest głównie przez przedstawicieli grup: Aranei, Orthoptera, Heteroptera, Coleoptera oraz Lepidoptera.

Fauna hydrofilna lub żyjąca w wodzie związana jest z podmokłymi łąkami, śródpolnymi oczkami wodnymi oraz ciekami Błotnicą i Dębosznicą i licznymi rowami melioracyjnymi. Dominują w tych środowiskach przedstawiciele grup: Hirudinea, Crustacea, Heteroptera, Coleoptera, Diptera i Mollusca.

Osobną grupę stanowią organizmy zasiedlające zadrzewienia śródpolne i lasy. Są to taksony specyficzne dla tych środowisk, wilgociolubne, żyjące w zacienieniu, a także zalatujące ze wspomnianych wyżej środowisk położonych wokół lasów i zadrzewień. Głównymi przedstawicielami są taksony z grup: Aranei, Myriapoda, Lepidoptera, Coleoptera, Hymenoptera i Diptera.

Na obszarze gminy Siemyśl można wyróżnić kilka typów środowisk zasiedlonych przez bezkręgowce:

- obszary rzek,
- obszary małych zbiorników i oczek wodnych,
- obszary pól uprawnych i łąk,
- obszary zadrzewień i lasów.

2.2.1. Fauna rzek

Na obszarze gminy Siemyśl występują ciekі takie jak Błotnica i Dębosznica. Występuje także wiele rowów melioracyjnych, często zamulonych i zarośniętych, których charakterystykę pominięto ze względu na ubóstwo faunistyczne.

Rzeki Błotnica i Dębosznica niewiele różnią się faunistycznie. Posiadają podobne zgrupowania gatunkowe. Są to ciekі o niezbyt szybkim nurcie, o charakterze nizinnym, meandrujące. Dno najczęściej pokryte mułem lub mulisto-piaszczyste. Brzegi często podmokłe i leżące blisko poziomu wody rzeki. Ponieważ oba ciekі przepływają przez tereny upraw rolnych i łąk, jej wody są zamulone niosąc dużą ilość zawiesiny, zwłaszcza w ujściowych odcinkach wpływających do jeziora Resko Przymorskie. Fauna bezkręgową cieków jest mało zróżnicowana i podobna na całej długości.

Dominują w tym środowisku taksony pelofilne z grup: Hirudinea, Heteroptera, Coleoptera i Mollusca.

2.2.2. Fauna małych zbiorników i oczek wodnych

Obszar gminy Siemyśl w dużej części zajęty jest przez pola uprawne i łąki. Ze środowiskami tymi związane jest występowanie śródpolnych oczek wodnych. Są to małe zbiorniki o niewielkiej głębokości (najczęściej do 1 m głębokości). Brzegi przylegające do oczek najczęściej porośnięte są zbożami lub roślinnością zielną, rzadko krzewami i drzewami. Dno zazwyczaj muliste. Woda przejrzysta, w warstwie dennej częste niedobory tlenu. Występuje tu fauna drobnozbiornikowa, eurytypowa i kosmopolityczna. Organizmy zasiedlające wspomniane oczka charakteryzują się mobilnością oraz pewną odpornością na wysychanie zbiorników i brak tlenu. Występują tu głównie przedstawiciele grup: Hirudinea, Heteroptera, Coleoptera, Diptera i Mollusca.

2.2.3. Fauna pól uprawnych i łąk

Są to tereny zagospodarowane rolniczo, głównie jako uprawy zbóż oraz podmokłe łąki kośne. Niewielka część terenów rolniczych to nieużytki zarośnięte roślinnością zielną. Występują tutaj taksony ciepłolubne oraz wilgociolubne. Większość stwierdzonych gatunków

jest kosmopolityczna eurytypowa. Dominują grupy: Aranei, Orthoptera, Heteroptera, Lepidoptera i Hymenoptera.

2.2.4. Fauna zadrzewień i lasów

Do tej grupy zaliczono zespoły drzew i krzewów rosnące wzdłuż miedz, wokół oczek śródpolnych, cieków oraz lasy. Lasy zajmują niewielką powierzchnię gminy, są to przede wszystkim lasy państwowe. Występują tu gatunki cieniolubne, często wilgociolubne, saprofagi i drapieżniki. Duża grupa taksonów przystosowała się do życia w ściółce i drewnie. Dominują taksony z grup: Myriapoda, Crustacea, Aranei, Coleoptera i Mollusca.

2.2.5. Najcenniejsze gatunki bezkręgowców

Łącznie na obszarze gminy wykazano **16 gatunków bezkręgowców prawnie chronionych, 12 gatunków z czerwonych list oraz 1 gatunek z listy Dyrektywy Siedliskowej**. Gatunki te zaliczane są do pospolicie występujących na obszarze Pomorza Zachodniego i w Polsce. Na szczególną uwagę zasługuje pająk tygrzyk paskowany. Jest to gatunek rzadki.

Wykaz tych gatunków wraz z podaniem statusu ochronnego i skali zagrożenia na różnych czerwonych listach podano wraz z wykazem stanowisk poniżej w tabeli.

Lp.	Nazwa polska	Status ochrony	Kategoria zagrożenia						Wykaz st. poszczególnych gatunków, lokalizacja – miejscowość
			E	PL	PZ	KB	DH/DP	CL m/b	
1.	biegacz fioletowy	OG							Kompleks leśny 1,2 km na północ od Kolonii Charzyno.
2.	biegacz skórzasty	OG							Kompleks leśny 1,2 km na północ od Kolonii Charzyno.
3.	biegacz wręgaty	OG						m	1 km na północ od Charzyna.
4.	biegacz złoty	OG							Pola uprawne 1,5 km na zachód od wsi Niemierze; Pola uprawne na wschód od wsi Charzyno; pola uprawne przy wsi Kędrzyno; pola uprawne wokół PGR Kędrzyno; pola uprawne między wsiami: Byszewo i Nieżyn, pola uprawne 1 km na południe od wsi Białokury; pola uprawne 3 km na wschód od Siemyśla;

5.	groszkówka pospolita	OG						b	Ciek Błotnica 1,5 km na południowy-wschód od Niemierza; Jezioro Kamienica.
6.	<i>Pisidium amnicum</i>	OG		+				m/b	Jezioro Kamienica.
7.	<i>Pisidium nitidum</i>	OG						b	Ciek Błotnica 1,5 km na południowy-wschód od Niemierza; Jezioro Kamienica.
8.	<i>Pisidium subtruncatum</i>	OG						b	Ciek Błotnica 1,5 km na południowy-wschód od Niemierza.
9.	skójka malarska	OG		+				m/b	Jezioro Kamienica i Jezioro Trzynik Mały.
10.	skójka zaostzona	OG						m/b	Jezioro Kamienica.
11.	ślimak winniczek	OG	+				DH		Przy oczkach wodnych 0,7 km na południe od PGR Kędrzyno; podmokły teren wzdłuż Dęboszniczy, na zachód od Siemyśla.
12.	trzmiel gajowy	OG							1,2 km na południowy-wschód od Niemierza.
13.	trzmiel kamiennik	OG							Przy kolonii Kędrzyno; przy jeziorze Kamienica.
14.	trzmiel rudy	OG							Przy kolonii Kędrzyno; Kompleks leśny na południowy-zachód od Trzynika.
15.	trzmiel ziemny	OG							1,2 km na południowy- wschód od Niemierza; przy oczkach wodnych 0,7 km na południe od PGR Kędrzyno; podmokły teren wzdłuż Dęboszniczy, na zachód od Siemyśla; kompleks leśny na południowy-zachód od Trzynika; Jezioro Kamienica; nieużytki rolne 0,5 km na południowy-zachód od Helenówka;
16.	tygrzyk paskowany	OG						m	Podmokły teren 1,5 km na południowy-wschód od Siemyśla; podmokły teren 0,8 km na północny-zachód od Helenówka; nieużytki rolne 0,5 km na południowy-zachód od Helenówka.

2.3. Kręgowce

Fauna kręgowców składa się ze 84 gatunków zwierząt kręgowych, z czego 59,5 % stanowią ptaki, a ssaki osiągają 20,2 % udziału w strukturze fauny. Spośród ryb słodkowodnych wykazano zaledwie 7 gatunków ryb, co stanowi 8,3% udziału w faunie kręgowców podobnie jak w przypadku batrahofauny. Wyjątkowo nielicznie gady stanowiły 3,6% udziału w strukturze fauny kręgowców gminy Siemyśl.

Oznaczenia do listy gatunków zwierząt kręgowych.

PZ – (+) – występowanie w „Czerwonej księdze zwierząt Pomorza Szczecińskiego” Zyska, 1996, ze zmianami wprowadzonymi przez autora w 2001 r. – nie publikowanymi),

PCZ – Polska Czerwona Księga Zwierząt (Głowaciński, 2001 r.),

P – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (red. Głowaciński, 1992 r.),

INT – gatunki uznane za zagrożone w skali Europy lub Świata (czerwone listy, konwencje międzynarodowe),

N – gatunki uznane za zagrożone w skali Brandenburgii lub Meklemburgii,

Soch – status ochronny poszczególnych gatunków,

OG – gatunek objęty ochroną gatunkową,

OGcz – gatunek objęty częściową ochroną gatunkową,

OS – gatunek objęty ochroną strefową,

Ł – gatunek łowny.

2.3.1. Ichtiofauna

Na obszarze gminy Siemyśl przeprowadzono inwentaryzację ichtiofauny w różnorodnych typach środowisk wodnych:

- 1) drobnych ciekach wodnych – rzeki Błotnica, Dębosznicza, to cieki wodne o najbardziej zdegradowanym brzegu i dnie,
- 2) śródpolnych oczkach wodnych – łącznie skontrolowano 22 oczka wodne,
- 3) mokradłach – torfowiska, wilgotne łąki i łąki podmokłe pradoliny,
- 4) jeziorach – Trzynik Duży i Mały oraz Kamienica.

Łącznie ryby gminy Siemyśl stanowią zaledwie 9,5% do 8,43% składu krajowej ichtiofauny. W celu zbadania ichtiofauny gminy łącznie zbadano 4 cieki, 25 małych zbiorników wodnych i 3 jeziora. Wykazano występowanie na wszystkich tych typach wód 7 gatunków ryb kostnych. W trakcie inwentaryzacji zwracano uwagę na gatunki ginące, rzadkie i ważne dla ochrony przyrody.

Ze względu na możliwość szybkiego zanieczyszczenia wód i ich skażenia prawie wszystkie ryby są zagrożone potencjalnym wyginięciem. Dlatego wszystkie gatunki z tego powodu są doskonałymi bioindykatorami dostarczając cennych informacji na temat jakości środowiska badanych wód.

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono występowanie następujących gatunków ryb

w zbiornikach wodnych i ciekach znajdujących się na terenie gminy:

- Jezioro Kamienica UE- 4 – leszcz, lin, szczupak, płoć, okoń.
- Jezioro Trzynik Duży UE-3– szczupak, lin, karaś.
- Jezioro Trzynik Mały UE-3 – lin, karaś.
- Małe ciek wodne (Błotnica, Dębosznica OC-15) – kielb.

2.3.2. Herpetofauna

a) płazy

Płazy są idealnymi indykatorami walorów środowiska - stanowią wskaźnik stopnia bioróżnorodności badanego obszaru oraz stanu zachowania środowiska, jednocześnie są najbardziej zagrożoną wyginieciem grupą kręgowców.

W gminie Siemyśl wykazano stałą obecność 7 gatunków płazów. Na 18 gatunków płazów występujących w Polsce, w wyniku inwentaryzacji, wykazano tylko 39% składu krajowej batrachofauny. Spośród wykazanych gatunków kręgowców w gminie Siemyśl płazy stanowią 8,2% udziału w ugrupowaniu fauny. Wszystkie wykazane gatunki znajdują się pod prawną ochroną gatunkową. Na badanym terenie wykazano 4 gatunki z rodziny *Ranidae*, 1 gatunku *Bufo* i 1 gatunku *Pelobatidae*. Spośród salamandrowatych stwierdzono 1 gatunek. Wykazane podczas inwentaryzacji gminy Siemyśl gatunki płazów zamieszkują najbardziej zagrożone (jednocześnie chronione przez kraje Unii Europejskiej) tereny wodno-błotne w postaci śródpolnych oczek wodnych. Wszystkie tereny podmokłe i wodno-błotne znajdują się pod prawną opieką w myśl konwencji RAMSAR oraz są objęte ochroną na podstawie „Konwencji o różnorodności biologicznej”. Ze względu na małą ilość „czystych” śródpolnych oczek wodnych w gminie Siemyśl, większość gatunków płazów koncentruje się tylko na kilkunastu stanowiskach w obrębie pól uprawnych.

Liczba gatunków płazów może być nieco wyższa, wzbogacona zwłaszcza w traszki (traszkę grzebieniastą – Polska Czerwona Księga Zwierząt oraz innych gatunków bezogonowych), których podczas prac terenowych nie wykryto. Podobnie jak w przypadku ryb, płazy wymagają jeszcze prowadzenia dodatkowych badań ilościowych i jakościowych na terenie gminy.

Poniżej przedstawiono tabelaryczny wykaz gatunków płazów i ich lokalizację.

Lp.	Nazwa polska	PZ	Cz.L	SOch	Występowanie
1.	grzebiuszka ziemna	+	INT N	OG	UE-1 – stawy koło Byszewa.
2.	ropucha szara	+	INT N	OG	UE-2 – torfowisko przy kolonii Siemyśl; stawy – żwirownia koło Kędrzyna; OC-1 - Zabłocie; OC-4 - staw w Charzynie.
3.	traszka zwyczajna	+	INT N	OG	Torfowisko w Kolonii Siemyśl – UE 2; OC-3 - stawy Niemierze.
4.	żaba jeziorkowa	+	INT N	OGcz	UE-1 – stawy koło Byszewa; OC-7 - stawy w Nierzynie; UE-2 – torfowisko przy kolonii Siemyśl; Oczka wodne koło Białokur; UE-3 – Trzynik; OC-12 - oczko śródpolne na zachód od Morowa; OC-5 - staw na północ od Nierzyna.
5.	żaba moczarowa	+	INT N	OG	UE-1- stawy na północ od Byszewa; UE-2 – torfowisko przy Kolonii Siemyśl; OC-12 - Morowo; OC-7 - staw na wschód od Nierzyna; oczka wodne koło kolonii Białokury; żwirownia koło Kędrzyna; OC-3 - stawy koło Niemierza; OC-2 - śródpolne oczko wodne koło Niemierza; stawki śródpolne w Zabłociu; OC-4 - staw w Charzynie; OC-9 i OC-10 -oczka śródpolne w Unieradzu; UE-3 - Jezioro Trzynik; dolina Dębosznicy; mokradła śródpolne koło Siemyśla.
6.	żaba śmieszka	+	INT N	OGcz	OC-1 - stawy w Zabłociu; UE-4 - Jezioro Kamienica.
7.	żaba trawna	+	INT N	OG	OC-11 - oczka wodne na południowy zachód od Unieradza; UE-4 – Jezioro Kamienica; dolina Dębosznicy.

W obszarze gminy Siemyśl występują znaczne wahania liczebności poszczególnych gatunków płazów. Najlepiej poznano rozmieszczenie żab na tym obszarze. W badanych zbiornikach wodnych występują znaczne i zarazem niekorzystne dla rozrodu wahania poziomu lustra wody. Znaczna część zbiorników jest zanieczyszczona odpadami stałymi. Głównym czynnikiem ograniczającym liczbę płazów są zanieczyszczenia wody nawożeniem pól i łąk. Brak stref buforowych wokół zbiorników i wzdłuż cieków wodnych przyczynia się do niestabilności liczebności płazów na terenie gminy.

b) gady

Na terenie Polski występuje 9 gatunków gadów. W gminie Siemyśl stwierdzono 3, co stanowi nieco ponad 33% liczby krajowej herpetofauny. Udział gadów w faunie gminy stanowi 3,6% struktury wykazanych gatunków kręgowców w gminie. Najpospolitszym gatunkiem okazał się zaskroniec zwyczajny rozpowszechniony na większych akwenach takich jak Jezioro Kamienica, Jezioro Trzynik oraz w Dolinie Dębosznicy.

Poniżej podano tabelaryczny ich wykaz wraz z lokalizacją stanowisk.

Lp.	Nazwa polska	PZ	Cz.L	SOch	Występowanie
1.	jaszczurka zwinka	+	N INT	OG	Wzdłuż silnie nasłonecznionych stoków rzeki Błotnicy, zwłaszcza w pobliżu lasów.
2.	jaszczurka żyworodna	+	N INT	OG	Dolina Dębosznicy na południe od Siemyśla.
3.	zaskroniec zwyczajny	+	N INT	OG	Dębosznica; UE-4 – Jezioro Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynik.

Charakterystyka herpetofauny na terenie gminy Siemyśl

Najistotniejszym elementem w inwentaryzacji płazów jest odnalezienie miejsc rozrodu poszczególnych gatunków oraz ustalenie szacunkowej liczebności śpiewających samców. Tylko w przypadku najrzadszych na badanym obszarze istotna jest jakakolwiek informacja. Ochrona płazów polega na ochronie ich miejsc rozrodu poprzez tworzenie użytków ekologicznych w miejscach ich rozrodu.

Na każdym stanowisku rozrodu płazów występują znaczne, niekorzystne dla rozrodu wahania lustra wody, poza głębszymi rowami melioracyjnymi, gdzie warunki termiczne są nieco odmienne w odniesieniu do płytkich zbiorników astatycznych. Głównym czynnikiem ograniczającym liczbę płazów są zanieczyszczenia wody na skutek nawożenia użytków zielonych.

W zespole herpetofauny wyróżnia się kilka stanowisk zaskronca zwyczajnego, którego liczebność jest uwarunkowana rozległością terenów wilgotnych i podmokłych oraz środowisk wodnych zwłaszcza w południowo-wschodniej części gminy oraz w Dolinie Dębosznicy. Równomiernie rozmieszczone cieki wodne i rowy melioracyjne sprzyjają rozprzestrzenianiu się tego gatunku, jak również stanowią dogodne środowisko dla jaszczurki żyworódki i

jaszczurki zwinki.

2.3.3. Awifauna

Awifauna gminy Siemyśl składa się z 51 gatunków ptaków, co stanowi 59,5% ugrupowania stwierdzonych gatunków kręgowców na badanym obszarze. Spośród stwierdzonych, 98% ptaków stanowi awifaunę lęgową.

Najcenniejsze walory przyrodnicze gminy Siemyśl cechujące się istotnym poziomem bioróżnorodności fauny kręgowców stanowią obszary wodno – błotne, do których zaliczamy jeziora, mokradła i doliny rzeczne.

W skład awifauny gminy Siemyśl wchodziły następujące ekologiczne grupy ptaków:

- ptaki jezior

Do najważniejszych akwenów dla ornitofauny w gminie Siemyśl zaliczono **jeziora Trzynik Duży i Mały oraz Jez. Kamienica**. To ostatnie jezioro zdecydowanie różni się od pozostałych wielkością, warunkami ekologicznymi i odmiennym składem gatunkowym ptactwa. Dominują szczególnie kaczkowate i inne nurkujące *Anseriformes*. Akwen wraz z otaczającym lasem bukowym jest szczególnie ważny dla rozrodu kani czarnej, gągoła i tracza nurogęsia. Jezioro Kamienica jest szczególnie ubogie w roślinność wynurzona. Sąsiedztwo rozwiniętego drzewostanu bukowego zwiększa atrakcyjność dla lęgowej awifauny. Podczas inwentaryzacji gminy Siemyśl wykazano 1 gatunek znajdujący się w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” – kanię czarną, którą obserwowano żerującą na jeziorze Kamienica. Nie znaleziono jednak stanowiska lęgowego, zarówno podczas prac terenowych jak i w wykazach rozmieszczenia gatunków strefowych w Nadleśnictwie i w archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Jez. Trzynik Duży – jest jeziorem o silnie rozwiniętej roślinności przybrzeżnej otoczonej przez pas zadrzewień czeremchowo-olchowy i las iglasty. Jest szczególnie dogodnym siedliskiem dla lęgowej awifauny wodno-błotnej. Gęsty i szeroki pas szuwarów nadbrzeżnych jest dogodnym siedliskiem dla ptactwa zamieszkującego szuwały.

Jez. Trzynik Mały (syn. Dębica) – oczko śródleśne, siedlisko lęgowe gągoła.

Śródpolne oczka wodne – wyjątkowo ubogie w ornitofaunę wodno-błotną. Stanowią potencjalne siedlisko dla drobnych ptaków wróblowatych i błotniaka stawowego, który jest stosunkowo rzadkim gatunkiem na tym terenie mimo obecności licznych śródpolnych oczek wodnych.

- ptaki cieków wodnych

Łotnica i Dębosznica są w większości mocno przekształconymi rzeczkami, które na większym odcinku swojego biegu zostały uregulowane. Brzegi są regularnie oczyszczane z zakrzaczeń i zadrzewień. W górnym biegu tych rzek przeważnie nadbrzeża stanowią dogodne warunki dla migrowania fauny. Wzdłuż ich koryta wytyczono korytarze ekologiczne niższego stopnia obejmując swym zasięgiem znaczny obszar gminy. Cieki te stanowią zlewnie podmokłych łąk kośnych, wilgotnych łąk zielnych i mokradeł, częściowo zakrzaczonych wierzbą. Układ ten stwarza optymalne siedlisko dla drobnych ptaków wróblowatych terenów podmokłych świerszczak, strumieniówka, brzęczka, rokitniczka, łozówka i nieco suchszych trznadel, potrzos, potrzuszcz. Ponadto, rzeczki wymienione wyżej, wytypowano jako korytarze ekologiczne dla fauny kręgowców, bezkręgowców i roślin naczyniowych. Wzdłuż doliny Łotnicy na stokach ciągną się bogate zadrzewienia olchowe, sosnowe i bukowe. Koryto tej rzeki trwale łączy się z jeziorem Kamienica (UE-4) tworząc ciąg migracyjny dla fauny.

- ptaki lasów

Lesistość gminy jest niewielka. Najcenniejsze obszary leśne dla fauny kręgowców ciągną się przy południowo-wschodnich krańcach gminy nad jeziorem Kamienica. Ponadto niewielki kompleks otacza jezioro Trzynik Duży. Stosunkowo rozległe lasy położone są w północnej części gminy koło Charzyna. Stanowią one jednak rozległe, młode monokultury sosnowe. Stąd Charzyński Las jest raczej otuliną dla doliny rzeki Parsęty i ostoją dla parzystokopytnych jak sarna i dzik.

Skład gatunkowy ptaków buczyny jest typowy dla tego typu drzewostanów. Ponieważ jest silnie przetrzebiony, zagęszczenie drobnych wróblowatych jest stosunkowo niskie. Nie występuje tu np. charakterystyczna dla bogatych buczyn pomorskich muchołówka mała. Mimo tego wraz z jeziorem osadzonym w dolinie kompleks leśny stanowi ważne siedlisko dla kani czarnej, dzięcioła dużego, tracza nurogęsia i gągoła.

Najcenniejsze gatunki ptaków w gminie Siemyśl

W gminie Siemyśl stwierdzono występowanie rzadkich gatunków ptaków znajdujących się pod ochroną prawną i umieszczonych na różnych czerwonych listach jako zagrożone wyginięciem.

Poniżej przedstawiono listę gatunków ptaków najcenniejszych, skrajnie zagrożonych i ginących stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji.

Lp.	Nazwa polska	PZ	Cz.L	Soch	Występowanie
1.	błotniak stawowy	+	INT N	OG	UE-2 – Kolonia Siemyśl; UE-3 – Jezioro Trzynieć.
2.	bocian biały	+	INT N	OG	Niemierze, Kędrzyno, Nierzyn, Byszewo, Morowo, Siemyśl, Trzynieć, Białokury.
3.	brzęczka	+	INT N	OG	UE-1 – stawy w Byszewie.
4.	czernica	+	INT	Ł	UE-2 – Kolonia Siemyśl; UE-4 – Jezioro Kamienica.
5.	derkacz	+	INT N	OG	Łąka koło Charzyna.
6.	drozd śpiewak	-	INT	OG	Las sosnowy nad Dębosznicą koło Trzyniecia.
7.	dzięcioł czarny	+	INT	OG	UE-4 – las nad jeziorem Kamienica.
8.	dzięcioł duży	-	INT	OG	Las koło Charzyna.
9.	gągoł	+	PCZ INT N	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynieć.
10.	gęś gęgawa	-	-	Ł	UE-2 – torfowisko koło Siemyśla; UE-3 – Jezioro Trzynieć.
11.	głęb grzywacz	-	-	Ł	Las sosnowy na południowy zachód od Trzyniecia; las koło Charzyna; UE-4 – las nad jeziorem Kamienica.
12.	głowienka	+	INT	Ł	UE-4 – Jezioro Kamienica.
13.	kania czarna	+	INT N	OG OS	UE-4 – Jezioro Kamienica.
14.	kos	-	INT	OG	Las w Dolinie Dębosznicy koło Trzyniecia; UE-4 – buczyna nad jeziorem Kamienica; zarośla na jeziorze Trzynieć.
15.	kowalik	-	INT	OG	Las w Trzynieku nad Dębosznicą; UE-4 – Jezioro Kamienica.
16.	krakwa	+	INT N	OG	UE-2 – Kolonia Siemyśl;

17.	Kruk	-	INT	OG	Las sosnowy nad Dębosznicą na południe od Trzynika; las na północny wschód od Byszewa.
18.	krzyżówka	-	INT	Ł	UE-2 – torfowisko w Kolonii Siemyśl; UE-4 – Jezioro Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynik; staw w Charzynie; UE-3 – Jezioro Dębica.
19.	łabędź niemy	-	INT	OG	OC-6 - staw w Nierzynie; UE-4 – Jezioro Kamienica.
20.	łozówka	+	INT N	OG	Torfowisko w Kolonii Siemyśl; Dolina Błotnicy; Dębosznica koło Świecia Kołobrzeskiego; podmokła łąka koło Nierzyna.
21.	łyśka	-	INT	Ł	Stawy koło Byszewa; UE-2 – Kolonia Siemyśl; żwirownia koło Kędrzyna; UE-3 – Trzynik; UE-4 – Jezioro Kamienica; OC-4 – staw w Charzynie.
22.	mucholówka szara	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
23.	myszołów zwyczajny	-		OG	Las koło Charzyna; UE-4 – Jezioro Kamienica; las koło Trzynika nad Dębosznicą.
24.	nurogęś	+	INT N	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
25.	pełzacz leśny	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
26.	perkoz dwuczuby	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynik.
27.	pierwiosnek	-	INT	OG	Jezioro Trzynik; las sosnowy koło Trzynika nad Dębosznicą.
28.	pliszka górska	+	INT	OG	Stawy rybne w Marianówku.
29.	pliszka siwa	-	INT	OG	Stawy rybne w Marianówku; stawy koło Byszewa.
30.	pliszka żółta	-	INT N	OG	Stawek koło Niemierza.
31.	potrzeszcz	+	INT N	OG	Torfowisko koło Siemyśla; Dębosznica koło Świecia Kołobrzeskiego; pola koło Siemyśla; OC-2 - śródpolne oczko wodne w Niemierzu; podmokła łąka w Niemierzu.

32.	potrzos	-	INT	OG	Błotnica; UE-1 – stawy w Byszewie; torfowisko koło Siemyśla;
33.	raniuszek	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica; Jezioro Trzynik.
34.	rokitniczka	+	INT N	OG	Podmokła łąka na północny zachód od Nierzyna.
35.	rudzik	-	INT	OG	Las sosnowy nad Dębosznicą koło Trzynika; las koło Charzyna; UE-4 – buczyna nad jeziorem Kamienica.
36.	sikora bogatka	-	INT	OG	Las w Trzyniku nad Dębosznicą;
37.	sikora modra	-	INT	OG	Las w Trzyniku nad Dębosznicą; UE-4 – Jezioro Kamienica.
38.	sikora uboga	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica; Jezioro Trzynik.
39.	skowronek polny	-	INT	OG	UE-2 – Kolonia Siemyśl; pola koło Siemyśla; żwirownia koło Kędrzyna; śródpolne oczko wodne koło Niemierza.
40.	strumieniówka	+	INT N	OG	Podmokła łąka na północny zachód od Nierzyna.
41.	strzyżyk	-	INT	OG	Las w Charzynie; UE-4 – buczyna nad jeziorem Kamienica.
42.	świergotek drzewny	-	INT	OG	UE-2 – Kolonia Siemyśl; Świecie Kołobrzeskie-Dolina Dębosznicy; łąki koło Niemierza; skraj lasu sosnowego na południowy zachód od Trzynika w Dolinie Dębosznicy.
43.	świergotek łąkowy	-	N	OG	Łąki nad Dębosznicą i Błotnicą; stawek koło Niemierza.
44.	świerszczak	-	INT	OG	Kolonia Siemyśl; łąki przy Dębosznicy; Świecie Kołobrzeskie nad Dębosznicą; łąki nad Błotnicą; łąki na północny zachód od Nierzyna;
45.	świstunka	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
46.	trznadel	-	INT	OG	Torfowisko koło Siemyśla; śródpolne oczko wodne w Niemierzu; Dębosznica koło Świecia Kołobrzeskiego; żwirownia w Kędrzynie.

47.	wilga	-	INT	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
48.	wodnik	+	INT	OG	UE-2 – Kolonia Siemyśl.
49.	zaganiacz	-	INT	OG	Podmokła łąka koło Nierzyna.
50.	zięba	-	INT	OG	UE-4 – Jeziora Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynik.
51.	żuraw	+	INT N	OG	Śródpolne mokradła w Siemyślu; łąka koło Charzyna; UE-3 – Jezioro Trzynik.

Rozmieszczenie gniazd bociana białego w gminie Siemyśl.

L.p.	Miejscowość	Lokalizacja
1.	Niemierze	Naprzeciw gospodarstwa nr 10.
2.	Kędrzyno	Na boisku.
3.	Nieżyn	Przy drodze, przed wsią jadąc z Unieradza.
4.	Nieżyn	Koło kapliczki.
5.	Nieżyn	-
6.	Byszewo	-
7.	Morowo	W gospodarstwie sołtysa.
8.	Siemyśl	Za sklepem „U Jana”.
9.	Trzynik	-
10.	Białokury	Przy przystanku PKS.

2.3.4. Teriofauna

W gminie Siemyśl stwierdzono tylko 13 gatunków ssaków na 102 występujących w Polsce. Zespół ssaków stanowi więc zaledwie 20,9% gatunków kręgowców stwierdzonych w gminie. Jest to blisko 15% składu krajowej teriofauny. Spośród wykazanych gatunków tylko 4 znajdują się pod prawną ochroną gatunkową.

Rozmieszczenie i liczebność zwierzyny łownej ustalono na podstawie własnych obserwacji w okresie zimowym. Na podstawie własnych obserwacji ustalono występowanie 6 gatunków ssaków łownych.

Poniżej przedstawiono listę gatunków ssaków najcenniejszych, skrajnie zagrożonych i ginących stwierdzonych w trakcie inwentaryzacji.

Lp.	Nazwa polska	PZ	Cz.L	Soch	Występowanie
1.	badylarka	+	INT N	-	Pola koło Siemyśla.
2.	borsuk	+	INT N	Ł	Zabłocie.
3.	dzik	-	-	Ł	Łąki nad Dębosznicą; Unieradz dolina Błotnicy; Zabłocie; Byszewo.
4.	lis	-	-	Ł	Pola w Siemyślu; łąki nad Dębosznicą.
5.	mysz polna	-	INT N	-	Pola w Białokurach.
6.	nocek rudy	+	INT N	OG	UE-4 – Jezioro Kamienica.
7.	nornik północny	+	INT N	-	Łąki w okolicach Dębosznicy.
8.	piżmak	-	-	Ł	Okolice UE-4 – jeziora Kamienica; okolice UE-3 – jeziora Trzynik.
9.	ryjówka aksamitna	-	INT	OG	Dolina Dębosznicy.
10.	ryjówka malutka	-	INT	OG	Łąki Dębosznicy.
11.	rzęsorek rzeczek	+	INT N	OG	UE-4 - Jezioro Kamienica; UE-3 – Jezioro Trzynik.
12.	sarna	-	INT	Ł	Łąki nad Dębosznicą; Unieradz dolina Błotnicy; Zabłocie; Byszewo; Charzyno.
13.	zając szarak	+	INT N	Ł	Pola w Białokurach.

2.4. Charakterystyka fauny wymarłej na terenie gminy

Do grupy fauny zaliczanej jako wymarła nie zaliczono żadnego gatunku. Prawdopodobnie na podstawie danych literaturowych, które zebrano inwentaryzacja przyrodnicza dostarczyła pierwszych danych na temat bezkręgowców i kręgowców. Trudno, więc określić czy jakieś gatunki wyginęły z terenu gminy nawet po przeglądzie podstawowej literatury.

2.5. Charakterystyka fauny gatunków łownych lub będących przedmiotem pozyskania

W zakresie bezkręgowców należy do tej grupy włączyć ślimaka winniczka. Występuje on na większości obszaru gminy Siemyśl i może być przedmiotem zbierania w celach kulinarnych lub gospodarczych. Nie można jednak ocenić, jak duża jest populacja tego ślimaka na tym obszarze i jaka powinna być liczba zbieranych ślimaków, by zapewnić tej populacji możliwość przetrwania. To zagadnienie wymaga osobnych specjalistycznych badań.

Poszczególne gatunki łowne umieszczone są w tabelach powyżej, przedstawiających wykaz ciekawszych gatunków kręgowców. Charakterystycznym elementem krajobrazu rolniczego gminy Siemyśl są rudle saren oraz pozostawione przez nie tropy i ślady. W okresie zimowym widoczne są na otwartych polach, przestrzeniach trawiastych i wzniesieniach. Szczególnie niepokojąca jest niska liczebność zająca szaraka – w okresie zimowym naliczono tylko dwa osobniki. Rzucająca się w oczy jest również niska liczebność lisa, a także brak kuny domowej (kamionki) na strychach kościołów i w wieżach, co w zachodnich regionach województwa jest powszechnie obserwowane. Poranne kontrole szos nie wykazały potraconych innych łasicowatych, których należałoby się spodziewać w sąsiedztwie terenów rolniczych.

2.6. Gatunki ekspansywne

Spośród obserwowanej fauny nie stwierdzono wzrostu liczebności lub ekspansji określonego gatunku. Brak danych i publikacji z tego regionu uniemożliwia wykonanie porównań. Nie zaobserwowano takich zjawisk w przypadku lisa czy kruka – co ma miejsce w innych regionach Polski. Na badanym obszarze nie prowadzono również zbioru wypluwków czy monitoringu liczebności gryzoni. Podobnych relacji nie zaobserwowano w stosunku do pająka tygryka paskowanego, który także uważa się w skali Polski za gatunek ekspansywny. Niniejsze opracowanie podaje pierwsze stanowiska tego gatunku w gminie Siemyśl i nie dają one podstaw do zaliczenia tego pająka jako gatunku ekspansywnego na obszarze gminy Siemyśl.